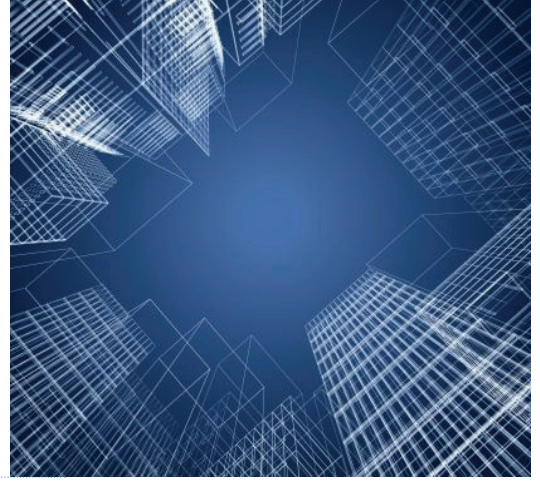

Meslek Alanımızı Daraltan Yeni Yapı Denetim Yasa Tasarisına Hayır!

Elk. Elo. Müh. Barış Aydın
baris.aydin@emo.org.tr

Bilindiği üzere 1999 depremin-den sonra siyasal iktidar binaların inşasında yeterli denetimin yapılmadığı savıyla yapı denetim sürecini tamamen özelleştirerek piyasanın insafına bırakmıştır. Yapı Denetimi Hakkında Kanun ve bağlı yönetmelikleri ile 19 ilde başlayan uygulama 2011 yılından itibaren tüm illere yayılmış ve halen devam etmektedir. **Ancak tüm eleştirilerimize rağmen devam eden bu süreçle ilgili resmi olarak görüşe sunulmamış olsa bile son zamanlarda 4708 sayılı yasanın yerine farklı bir kanun tasarısının Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından hazırlanma aşamasında olduğu bilinmektedir.** Tasarı incelendiğinde ise yapı denetimi alanı haricinde serbest çalışan üyelerimiz ile yapı üretim süreciyle ilintili meslek odalarını doğrudan ilgilendiren düzenlemelerin yer aldığı görülmektedir.

Tasarının, 4708 Sayılı yasanın yerine hazırlanmış olduğu ve tartışmaya açıldığı anlaşılan yeni tasarıda 4708 Sayılı yasadaki getirilen Yapı Denetiminin yine ortakları Mühendis olan şirketler eli ile yürütülmesi, bu şirketlerin idare denetiminde olması gibi esaslar aynen korunmuştur.

Taslakta getirilen değişiklikler şu şekilde ifade edilebilir;

1. Tasarı Kapsam olarak 3194 Sayılı İmar Kanunundan ve 4708 Sayılı Kanundan ayrılmış ve Yapı

Denetimini İmar Kanunu 22. Maddesinde belirtilen Kamu Kurumlarını da kapsamı içerisine alacak şekilde genişletilmiştir. Ayrıca tasarıda "Tarım ve hayvancılık amaçlı olup tarım ve hayvancılık ürünlerinin işlenmesi de yapılan entegre tesis niteliğinde olmayan yapı ve tesisler ve "Köylerin yerleşik alanlarında, bodrum katı ve çatı arası dışında en çok iki katlı ve sadece bir bodrum katın alanı hesaba katılmaksızın alanı **500 m²'yi geçmeyen konut yapıları ile bunların kömürlük, otopark ve depo gibi müstemilâtı**" kapsam dışına alındığı ifade edilerek 3194 Sayılı İmar Kanundaki ve 4708 Sayılı Kanundaki esaslar korunduğu düşünülse de yapı sahiplerine Teknik Müşavirlik şirketleri vasıtası ile inşaatlarını yapma yolunda seçimlik hak tanınmıştır.

2. **Teknik Müşavirlik Kuruluşu (TMK) ismi ile bir kuruluş oluşturulmuştur.** Bu kuruluşlar ;

a- Zemin etüdü, harita, plân, arazi ve arsa düzenleme, ifraz, tevhit, proje hazırlama, kent tasarımı, proje geliştirme, yapılarda risk ve hasar tespiti, yapı güçlendirmeye ilişkin etüd ve proje işleri, kullanım amacı değiştirilecek olan binalar için rapor düzenlenmesi işleri, bünyesinde hizmet alımı ile turizm uzmanı çalıştırmak suretiyle âtil konut sertifikası vererek mevcut yapıları turizme kazandırma işleri, yıkım ruhsatı ve yıkım işlemine ilişkin iş ve işlemler, keşif, metraj,

araştırma, geliştirme ve raporlama, şartname, sözleşme ve ihale hazırlığı, iş bitirme belgesi hazırlama ve bu alanlarda danışmanlık işleri gibi mimarlık ve mühendislik hizmetlerini veren veya bu hizmetler ile birlikte bu Kanun'a göre **Bakanlık'ça verilen izin belgesine bağlı olarak etüd, proje ve yapı denetimi işlerini de yapabilen Teknik Müşavirlik Kuruluşları**

b-Sadece Etüd ve Proje Denetimi ile Birlikte Yapı Denetimi yapan Kuruluşlar olarak tanımlanmıştır.

Teknik Müşavirlik Kuruluşlarının tüm ortakları Mühendis olmak zorundadır. Teknik Müşavirlik Kuruluşlarının (TMK) kurulacağı ayrı bir şirket tipi belirtilmemiştir. Dolayısı ile bu **şirketler Türk Ticaret Kanunu (TTK) hükümleri uyarınca şahıs ya da sermaye şirketi olarak kurulabilirler.** Bilindiği üzere TTK 14 Ocak 2011 tarih ve 27846 Sayılı Resmi gazetede yayınlanmış olup, Kanunun Yürürlüğe konmasına ilişkin olarak hazırlanan 6103 Sayılı Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun 01.07.2010 tarihinde yürürlüğe girecektir. Dolayısı ile TTK da ayrı hüküm bulunmayan hallerde TTK da 01.07.2010 tarihinde yürürlüğe girecektir.

3. Yeni bir hüküm olmamasına ve 4708 Sayılı Kanunda da muhafaza edilmiş olmasına karşın belirtilmesinde yarar olan husus 4.maddenin b

bendinde yer alan "...Kendilerince hazırlananlar hârih olmak üzere, etüt ve proje müelliflerince hazırlanarak doğrudan kendilerine teslim edilen arsa veya araziye ilişkin zemin etüd raporlarını, uygulama projesi ve hesaplarını mevzuata, standartlara, şartnamelere ve meslekî kurallara göre denetleyerek, **ilgili idareler dışında başka bir kurum veya kuruluşun vizesine veya onayına tâbi tutulmaya hacet olmaksızın ilgili idareye uygunluk görüşünü bildirmek,...**" hükmünde yer alan ilgili idareler dışında başka bir kurum veya kuruluşun vizesine veya onayına tâbi tutulmaya hacet olmaksızın ifadesidir.

Belirtilen ifade TMMOB a bağlı odalar tarafından hazırlanan Mesleki Denetim Yönetmelikleri uyarınca hâlen uygulanmakta olan işlemleri ifade etmektedir.

TMMOB Anayasanın 135.maddesi hükmü uyarınca kurulmuş Kamu Tüzel kişisidir. Anayasa'nın 135. Maddesi "...Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları; belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak maksadı ile kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzelkişilikleridir..." hükmünü içermektedir.

6235 Sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununun 33. Maddesi de Türkiye'de mühendislik ve mimarlık meslekleri mensupları mesleklerinin icrasını iktiza ettiren işlerle meşgul olabilmeleri ve mesleki tedrisat yapabilmeleri için ihtisasına uygun bir odaya kaydolmak ve âzalık

vasfını muhafaza etmek mecburiyetindedirler. Hükmünü getirmiştir.

Bu anlamda Mühendislik mesleği mensuplarının mesleki faaliyetlerini denetlemek Odaların ve EMO nun asli görevidir. Nitekim 6235 Sayılı Kanun meslek mensuplarının meslek Disiplinine aykırı hareketlerine ilişkin cezaları da ihtiva etmektedir. Bu Anayasa'nın 135. Maddesinin meleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak görevinin düzenlemesidir. Bu anlamda **TMK'lara sunulan projelerin EMO veya ilgili odanın mesleki denetimine sunulmaması hükmü Anayasa ile konan mesleki Denetim yapma ilkesine aykırıdır.** Kamu görevi yapsa dahi bir özel hukuk tüzel kişisinin bir idari birimin kendi faaliyet alanı ile ilgili düzenlemesine tabi olmayacağı yolundaki hüküm bu anlamda Kanunların Anayasa'ya aykırı olamayacağı ilkesine aykırıdır.

4. Tasarıda TMK ortak ve mühendislerinden istenen mesleki yeterlilik konusundaki belirlemeyi 4708 Sayılı Kanunda olduğu gibi Çevre ve Şehircilik Bakanlığına vermiştir.

Anayasanın 135. Maddesi Meslek Odalarına faaliyet alanı ile ilgili olarak bir tekel hakkı tanıdığı olup, idarenin yetkisinin sadece Denetim yetkisinden ibaret olduğu maddenin 5. paragrafında belirtilmektedir. Kısaca vesayet yetkisi olarak adlandırılan bu yetki idareye kural koyma hakkı tanınamamaktadır.

Oysaki tasarıda mesleğin yürütülmesine ilişkin kuralların yani Yapı Denetim yapacak olan mühendislerin mesleki yeterlilikleri olarak ifade edilen mesleği yürütüş biçimine ilişkin kuralların Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından belirleneceği, sicillerinin tutulacağı, disiplin cezalarının uygulanacağı, kısmen de olsa Mühendislik mesleğinin bir faaliyet alanından çıkarılacağına ilişkin hükümler bulunmakta ve bu kural-

ları belirleme ve uygulama yetkisi Bakanlığa verilmektedir. Bu yetkiler Anayasanın 135. Maddesi hükmü uyarınca TMMOB'a aittir. **Kanun bu yönü ile TMMOB'un Anayasadan kaynaklanan yetkisini elinden almaktadır.**

Her ne kadar 644 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığına mesleğe ilişkin düzenleme yapma yetkisi verilmiş ise de söz konusu Kanun Hükmünde Kararname'nin bu hükmünün de Anayasa'nın 135. Maddesine aykırı olduğu daha önce de belirtilmiştir.

Diğer taraftan yapı denetim yasa taslağının, Yapı Denetim alanını daha etkin bir şekilde düzenlemek değil, bu sürecin ticari yönünü daha fazla ön plana çıkarmak kaygısı ile hazırlandığı görülmektedir. Aslında taslakta esaslı değişiklik olarak, şirketlerin faaliyet alanını genişlemesi olarak görülmektedir. Diğer taraftan da şu anda yürürlükte olan 4708 sayılı yasa ile verilen cezalar da idari para cezasına çevrilmiştir. Ancak 4708 sayılı Kanunun daha ayrıntılı olan düzenlemelerini içermemektedir.

Yapı Denetim sürecinin kamu denetiminden iyice uzaklaşarak daha fazla ticarileşmesi anlamına gelen, **bu düzenlemeye karşı, örgütümüzün hazırlıklı olması gerekmektedir. Siyasal iktidar tarafından KHK'lar ile başlatılan TMMOB ve Odamızı işlevsizleştirerek faaliyet alanlarımızı daraltma isteği ve kamu adına yürütülen tüm süreçlerin piyasalaştırılması ve özelleştirilmesi nedeniyle; yeni yapı denetim yasasının da yukarıda belirtilen unsurlar dikkate alındığında kamudan ve halktan yana olmayacağı, meslek odalarının kamusal denetimi, Oda-üye ilişkisini ve örgütlülüğünü daraltıcı yönde olacağı açıktır.**